

Jöjjetek

III. ev

1951. Március

3. szám

Evangeliumi nemzetszolgálat

(Z) Az Evangelium kálvini értelmezése nem helyezi az egyházat a nemzet és a haza fölé. Az anyanyelven végzett Istentisztelet célja nem csupán az, hogy az Evangeliumot a széles tömegek közkincsévé tegye, hanem, hogy az emberek a maguk egyéni és nemzeti teljességében élhessenek szerinte. Különösen magyar vonatkozásban áll ez, amikor a protestantizmus Magyarországon nemcsak vallási, hanem nemzeti és politikai állásfoglalásként is hódította meg a lelkeket. A kálvini reformáció talán sehol a világon nem forrott annyira egybe valamely nemzet legbensőbb lényegével, mint Magyarországon. A köznyelv, nem hiába nevezi: „magyar vallásnak“

Mi, hontalanságban élő magyar reformátusok hordozói vagyunk a magyar protestantizmus négy évszázados múltjának és ellene akarva sem cselekedhetnénk. A múlt hordozása talán teher a györkértelenek és bizonytalanok számára, de erő forrása azoknak, akik hisznek a múltban és jövőben. Küzdelmek közepette született meg a magyar protestantizmus és küzdelmek között-él ma is. Küzdött a török pogányság és az aulikus Bécs ellen és a hitvitázók mellett mindég voltak protestáns magyarok, akik evangeliumi lélekkel szolgálták a haza és a nemzet ügyét. A nemzeti újjászületés korszakában protestánsok állottak mindenütt az első sorokba és válltvele küzdöttek katolikus testvéreikkel. Új és új erőteltjes színt, formát, hangot adva a százados lethargiából ébredező nemzeti szellemnek. E lap hasábjain több ízben foglalkoztunk a magyar protestantizmus múltjára, hogy emlékeztetjük idézzük mindenkinek apáink cselekedeteit és élően tartjuk meg jellemüket, melyre mindennél nagyobb szükség van mai küzdelmeinkben.

Bizonyos, hogy emberek vagyunk és emberek között élünk, vállalnunk kell szokásaikat, formáikat, nyelvükön kell szólalnunk és hozzájuk hasonlónak kell élnünk. De azt jelenti-e ez, hogy csak ennyiből áll a nemzet szorgalmata? Ne feledjük, hogy mindössze hontalanok, elűzöttek, üldözöttek vagyunk, menedékképpen kenyerén élve. A világ melyben élünk s melytől hazánk felszabadulását várjuk még mindig fenntartja — bármily formá-lisan is, de ténylegesen — a nemzetközi kapcsolatokat megteremtő országunk csatlós uraival. A nyugati világ nem ismerhet el egy magyar emigrációs kormányt, nem nyújthat hivatalos segítséget és nem tehet kötelező politikai ígéretet. Ez forma dolga, de ha az egyik oldalon hiányzik a forma megadásának lehetőség, vajjon kimerülhet e a cselekvés a másik oldalon a formakeresésében? Nem! Tágabb kereteket kell találnunk, széles emberi kereteket, melyekben eredményesen munkálkodhatunk a világ nagy áramlásaiba, hogy eleveken maradhassunk és jövőt ígérők. Ezt mondják azok is akik politikusokként igyekeznek idekint szolgálni. De lehet-e más áramlás, mely biztonságos és örökkévaló, mint maga az Evangelium? Krisztus maga tanít bennünket a hazaszeretetre. Krisztus maga tanít a felebaráti szeretetre, mely napjainkban a szocializmus ezerszer félreértett és gonoszul használt fogalmában fejeződik ki. Az Evangeliumban találjuk meg minden égő és fájó problémánk megoldását. Az emberiség igazi harca az Evangelium győzelméért folyik, ez az igazi, az egyetlen nagy folyamat, melybe minden jószándékú embernek tökéletes hittel és áldozatkészséggel kell beleilleszkednie.

igazat szól.“ Vajjon lehet-e nagyobb eredménye valamely emigrációnak, mintha a világ ezek-kel a szavakkal illeti? Mert mit kell mondanunk? Szabadságban, egymás szeretetében, megbékélésben és igazságban akarunk élni! Nem az Evangelium szerint szólunk-e? S mondanunk kell, hogy nem kívánjuk a másét, nem akarunk uralkodni senki felett, de senki se uralkodjék mifölöt-

fünk sem. Nem azt kell-e mondanunk, hogy minden embertestvérünknek akarjuk és kívánjuk a mindennapi kenyeret, az Ember méltóságát a félelemmentes életet? S ha mindezt tiszta szívvel és tökéletes hittel mondjuk, vajjon nem egy évezredek múltjának bizonyágtételét ismételjük, s által szolgálnunk, nem ügyeskednünk s taktikáznunk, „hanem vajjon nem igaz szívünkkel szólnunk? A hétköznapi szavai legyen a ti beszédeitek: Ugy, megkopottak és mögöttük ha-

zugságot keresnek. Emberi szavak csupán. Kellenek azok is, mert sokan csak őket értik. De ha az evangeliumi hit ereje tüzesíti őket, megtisztulnak s eltávozik belőlük a fondorlat, a megkülönböztetés, a hazugság árnya. Ezért kell a nemzetet az Evangelium által szolgálnunk, nem ügyeskednünk s taktikáznunk, „hanem vajjon nem igaz szívünkkel szólnunk? A hétköznapi szavai legyen a ti beszédeitek: Ugy, megkopottak és mögöttük ha-

Esti beszélgetés Genfben

Egy meghasonlott ifjúságról

(u. s.) Második esti beszélgetésünk során egy fiatal német historikus ült mellem a süppedő karosszékre, hogy szorongással szóljon nemzedékéről és népének gondjairól. Szava mögött gyónási szándék húzódik meg, mint aki rég hord magában egy rég elkövetett vétek emlékét, mely súlyos teher, mert hajlama szerint sohasem lett volna szándékában bárki ellen is véteni. Az önmarcangoló és vezeklő lélek vajudási buzognak belőle, miközben keresi hozzá a megértő eszmei társat, akit elfogad szellemi gyóntatófélelőjének.

Saját sorsán át hamarosan kibontakozik népének belső ellentmondása és végzete, melyben ö karrier vágyak nélkül inkább szenvedő szerepet hordozott. Még nem volt husz esztendő, mikor végzetes döntés elé lökte sorsa. Mint az ola-

szországi német megszálló alakulatok tagja, kénytelen volt megtagadni a hűséget és alakulatával együtt átment az olasz oldalra, mert nem látott értelmet a megszállásban és az emberi kulturjavarok pusztításában. Hajdani öseihez hasonlón, akik szintén itt tértek meg a latin szellem alázatos csodálásától, mint Goethe és Heine, megbénult akarata, mikor pusztítani és hamvasztani kellett volna e csodálatos kulturát.

A pozitív keresztényen szellem győzött az alig husz esztendő gyermekemberben, az alázat Európa Édesanyánk latin miveltéséért. E megtérése óta hontalan, mert nem térhet hazájába vissza, annak kockázata nélkül, hogy társadalmi kitaszitottság ne legyen sorsa. Ezért tanult ma Svájcban és sóvárog a szellem Európája után.

mán szellemiség legnagyobb ellentmondója, Nietzsche, lázadásában odáig sodródott, hogy a kereszténységet, mint az alacsonyabbrendűek lázadását a magasrendű elit elleni tömeglázádnak mondotta.

S századunk új német zendülése szülte a faji nacionalizmust a rasszizmust. Ezek a kollektiv lázadásai a német szellemnek annál érthetlenebbül vetülnek elénk, minél inkább gondolunk azokra a német polgárookra, akik egyénenként anyai magasrendű emberi vonást tudtak felmutatni.

Megalkuvás?

Ez a belső ellentmondás legmegfejtethetlenebb titka. Egyénenként toleránsok, de közösségi céljaik megfogalmazásában lázadók minden univerzalizmussal szemben. A tisztánlátók soraikban érzik ezt a diszharmoniót és innen adódik vonzóadásuk a görög harmonia, az ógörögség emebereszménye után. S ahogyan a francia szellem a maga kultúrelőzményeit kutatva Rómiáig nyúlt vissza, a germánság visszament az ógörög példákig. Ezzel Európát a két kultúra felszításával és meggazdagításával színesebbé tette.

— Miként fogadja nemzedéke az európai unió gondolatát? — kérdem.

— Emek már soraink között is megvan a maga külön mozgalma. Sokat vitatkoztunk felette, de nem tudom, hogy öszintén-e vagy megalkuvásból? Olykor már a francia-német határsorompókat is kitépik, de ez csak „mozgalom“, vagyik jelszó és ki tudja a jelszó elvvé finomulhat-e valaha?

— Mi a tapasztalata svájci kollégáiról?

Örökös lázadás

— Mi jellemzi a mai német ifjúságot? — feszegetem a vajudó lélek belső problémáit.

— Az én nemzedékem elszakadt történelmi egyháztól, de elszakadt a párt-Istentől is. Általában mindentől elszakadt és még nem tudott dönteni, hogy mi ellen készüljön újra lázadni! Jobb híján szorgalmasan tanul, de egzisztenciális gondjai túl nagyok ahhoz, hogy a tanulásban élhetné ki magát. Dolgozni kényszerül és így a szocializmus vált számára fő élménnyé.

— Vajjon ez az alakulóban lévő német nemzedék feladta-e a hajdani germánság tévedéseit?

— Sajnos nem. Ma is túlteng faji öntudata, ami nem is csoda, mert arra nevelték. Különböző nem-csak az én igazságom ez, de a közfünk segítő szándékkal járó svájci

telkészek is mind erről panaszkodnak.

Valóban, ha a germánság kétezer éves múltját összegezzük, nagy vonásokban azt látjuk, hogy szüntelenül lázadtak valami ellen. A vandalizmus fogalmával ök ajándékozták meg az emberiséget. Ök mállasztották Róma falait. S később az általuk annyi germán öncélussággal vezetett protestantizmus háborúi végül is az európai egyetemesség felbontását vonták maguk után. Ök magasztalták nemzet-karakterologiai erényét az örökké uton lévő és mindent tagadó fausti ember-típust. E nép gondolkodói, Herder és Hegel teremtették meg a nyelvi nacionalizmus fogalmát s ennek az atomizáló gondolatnak a segítségével nyelvi rögeire választották szét kontinensünket. A ger-

— Ez a nemzedék is zavart. Jólétben él s úgy tanul, de gyakran olyan kérdések foglalkoztatják, melyek egyoldalúak. De talán mégis legnagyobb meglepetésem: az aránylagos jólét ellenére mégis akad közöttük baloldali beállítottságú. Sokat utaznak, de nem látják elégségtörténelmi távlatban az európai gondolatot. Nem tudnak megtanulni harcolni eszméikért, mert ahhoz túltáplált polgárok gyermekei. Sok mély és emberi vonásuk van, de az inkább a tegnap emberének vonása.

A kölcsönös vallomások közepette körénk gyűl egy kis gyűri. Hallgatja a sorra kerülő kérdéseket s azokat igenli, vagy tagadja. De az érzésünk, hogy ezeknek a fiataloknak nincsen szellemi bátyjuk, aki irányítaná őket. Pedig végzetes esztendőben élnek, abban az időszakban, amikor a tanuló ifjúság minden elutasít magától, ami eddig kötötte. Elutasítja a családi értékelést, el a professzori tekintélyt. A hormonok anarchiájának idején a barát lenne az, aki döntően befolyásolhatná a készülődő lelkeket. És jaj annak a fiatalnak, aki nem jól dönt! De jaj annak a nemzetnek is melynek fiai társtalannul ödöngve veszítik idejüket.

Heterogén célok

— Ezt a nemzedéket valahogy a célok heterogénitása jellemzi — összegezi végül témánkat fiatal német történelész barátunk.

Ahogy tekintetünk végigjárjuk a kényelmes, elegáns ifjúsági otthonban, azok a hiányzó újak jutnak eszünkbe, akiket a történelmes ítéletidő elszórt a csatatereken, a börtönökben s akiknek minőségi hiánya nagyban kérelmetli a nemzedék mondanivalójának megfogalmazását. Ez a maradék-nemzedék, ma inkább csak passzív módon vesz részt a történelemformálásban s feleli, hogy azzal a pusztával, hogy beleszületett a kultúrkörbe, ott, ahol a pusztát adottságukkal, hogy jelen vannak, máris irányítanak. Irányíthatnak jól és rosszul, aktíven és passzívan, de irányítaniuk kell, mert a kiváltságosokhoz tartoznak. S egy-egy nemzet, vagy kultúrkör életkorát mindég az ő fiatal nemzedékének vállalkozási kedve fejezi ki.

Beszélgésünk véget ért. Fiatal német barátunk vallomásai eszükbe forlasztják, egy másik német — Goethe vallomását — aki ezt írta: „Meghasonlított, boldogtalan nép a német nemzet, mert mindent nagy rabcsül önmagában, amit a világ megvet benne s mindent lenéz önmagában, amit a világ megbecsül benne.”

Cserkészlet.

Az emigráció legnagyobb létszámú ifjúsági szervezete, a Magyar Cserkészszövetség, hosszú munkásságának jelentős fordulópontjához érkezett. Az európai magyar ifjúság kívándorlása folytán a Szövetség központjának az USA-ba való áttelepítése vált szükségsszerűvé. Táborok, üdültetések, folyóiratok és könyvek mutatják ennek az öt éves munkának eseményeit, amelynek emléke mélyen bevésődött sok száz magyar cserkészfiú és leány szívébe.

A szétszórt magyar cserkészek azonban magukkal vitték a táborúzek melegét szívükben, s odakint, a fengereken túl ismét meggyújtották a világító lángokat. Egymásután érkeznek híreink a mindenütt gyorsan alakuló, eredményes munkát folytató cserkészcsapatokról, amelyek egységes irányítás mellett munkálkodnak azon, hogy a magyar fiú emberebb emberré és magyarabb magyarrá váljon.

TOROCZKÓI JÁNOS:

Mivé lettél reménykedések Lillás dombja — Badacsony?

Badacsony 1951 január A házáját ismerő magyar lelkében a derűs jólétnek, gondtalan vidámságnak kevés olyan földrajzi emléke él, mint a Balaton pompás panorámája a badacsonyi Kisfaludy-ház teraszáról. A kényelű sajátos családja ize és a konyhából

a rostos sült hal kiszálló illata, melyet olykor el-elkap a Balaton tükre felcsapó szellő, — a hátter pedig maga az öreg szőlőhegy, melynek oldalán történelmet örökölt apáról fiúra a badacsonyi szőlősgazda szorgalma. A magyar gazda munkájának békességét és jólétét

csorgató kamata volt mindig a badacsonyi hegy leve, mely több évszázad költőinek ajkán forrott klasszikus magyar dallá Csokonaitól Adyig. Szabadon szálló lélek, csopongó derű képzelet, mámoros reménykedések Lillás dombja, Badacsony, hová lettél?

Dáridó a Kisfaludy házban

A hegyet, a bort, a bányát, sőt magát a Kisfaludy házat is elkomunizálták. A házat a „Turistaházakat Kezelő Nemzeti Vállalat” vette át, melynek badacsonyi vezetője Ince(?) László megbízható kommunista párttag, Rákosi Mátyás közeli rokona. A községben a nemrég még gazdagon virágzó 3-400 lakósu fürdőhelyen egyetlen gazdánál sem lehet semmi pénzért egyetlen tojást, egyetlen kiló burgonyát, egyetlen gramm zsírt, vagy vaját kapni. Bár a község egyike azoknak a nem kevés számú dunántúli községeknek, ahol eddig a kommunista párt helyi szervezete nem alakult még meg, a néhány kommunista községi vezető személy ellenőrzése és terrorja oly határtalan, hogy Badacsony családjai talán még nyomorultabban éheznek, mint a városi lakosság. Semmiféle élelmi cikket semmiféle áron, a legtitkosabb barátságokon bék a hatóságilag megállapított és sokszor késedelmesen vagy sehogy sem kiszolgáltatót cikkek kivül.

Annál nagyobb a dáridózás a Kisfaludy házban. (A ház nevét még nem változtatták meg, de könnyen sor kerülhet erre is.) Rákosi atyjafia nem ok nélkül ül e fontos-sá lett stallumban. Ide járnak fáradalmait kipihenni a vörös Budapest nagyságai hatalmas autókban. Itt mulatnak a maguk különös és itt szokatlan stílusában a kommunista előkelőségek. Itt

élette és itatta szovjetország vendégeit Mihályfi Ernő (azóta levitézlett álkisgazdapárti miniszter és Tüdy egykori kabinetfőnöke) és Ortutay Gyula egykori vörös kultuszminiszter. Ide jár budapesti barátaihoz az ország leggazdagabb kommunistája Vas Zoltán és itt ad elcsapott pap-barátainak bankettet a magyar katolikus egyház és a kereszténység első számú ellensége, a „vörös pap” Balogh páter. Itt voltak a magyar kormány vendégei a keletnémetországi kommunista kormányküldöttség tagjai és itt mulattak júniusban a kommunista világifjúsági találkozó külföldi vezetőszemélyei is.

A Kisfaludy ház, ahol a kommunista vezérek oly szabadon és önfeledten dáridóznak, egyike a legmesszebbkiképzhető kommunistaellenes propaganda gócpontoknak. Oh nem aktiv fehérpartizánok rejtekhelyeként, nem is Horthy katonák titkáraként, hanem a kommunista nagyság, minél duhajabban dáridózik itt, annál messzebb hat el ennek a duhajkodásnak gyűlölet hatása az éhez és nélkülözöző magyar lakosság félelemdemmesztette házatáján. A Balatonon csákyázó halászok a somogyi partra viszik át innen a gyűlölet termékeny magját. A badacsonyörsei „állami szőlőgazdaság” és a badacsonytomaji bazaltbánya éhbéért robotoló munkásai pedig egyre feszültebb és ádázabb indulattal figyelik el dáridók határtalan tobzódását.

liszt havi fejadaja épen annyit, mint a husé: alig valamivel több egy kilogrammnál.

Még rosszabbul jártak azonban a szőlőkolchoz, a termelőszövetkezeti csoport tagjai. Ezek a községben az évi elszámolásnál fejéreként 2000 forint részesedést kaptak. Ez a jövedelem még csak a havi 200 forintot sem érte tehát el.

Érthető hogy Bécsi Jenő elvtárs és a Dunántúl valamennyi bécsi-jenője ádáz terrort fejt ki a gazdák szövetkeztetésére, mert a tapasztalat alapján senki sem kíván önként a kolchoz-közösségbe jelentkezni.

Éhezés

A badacsonytomaji bazaltbánya munkásságának sorsa rosszabb az állati sorsnál. A bánya három részében: a telepen, a régi bányában kommunista pártszervezet működik. A vezető: Pintér Márton párttitkár, az elnök: Fülöp Lajos bányamester. Propagandaműtár és egyben DISZ titkár Kosaras János csillejegyző (ő írja fel a bányamunkások érkező csilléit.) Üzemileg a bánya működése katasztrófális. Itt is érvényesül a politikai szempont, mely minden termelési ésszerűséget tönkretesz. A bányaiüzem anyagbeszerzője például, az érdemes kommunista Földházi János nem tud rendesen sem írni, sem olvasni. A bányászok nehéz normáját egyre szigorúbban állapítják meg. Emiatt a megélhetés lehetetlenné vált. Az átlagos kereset hetenként 250 forint, több mint kétszerese a szőlősgazdák jövedelmének, de így is teljesen elégtelen a megélhetéshez. A munka sokszorosan megerőltetőbb, a ruházat is sokszorosan rongálódik a bányában. A helyzet teljesen megismeréséhez tudni kell, hogy lisztet és húst az egész járásban nem lehet kapni, cukor, zsír, vaj, tojás a járás egyetlen üzletében sem kapható. A pataszt a beszállított egy liter tejért 50 fillér megtérítést kap. A tej ára feketén körülbelül 2 forint elméletileg, de a gyakorlatban egyetlen pohárnyit sem kapni az egész tapolcai járásban, mert a lakosság réteg a kommunista csendőrség besugóitól. A nyáron egy mázsa krumpli ára feketén 350 forint körül volt, azóta azért nem lehet tudni az árát, mert nem akad senki, aki eladott volna. A munkásság még krumplit sem tud vásárolni.

Nincs „norma”

A kommunista terror oly határtalan, hogy például Halász Béla lakos, a badacsonytomaji községi pártszervezet titkárát máról-holnapra azért csapták el tisztességéből, mert felesége egy környezet alkalmával gyertyát tett az ablakába. A legerősebb terror ellenére is a

kb. 2500 lakósu községben csak mintegy 120 kommunista párttag van. Az üzemi pártszervezet minden erőszak igénybevételével sem tudta elérni, hogy a nyomorgó bányászpariák a párnapokon megjelenjenek s így szégyenszemre a párnapok rendezéséről a bánya pártszervezetének vezetői teljesen lemondtak.

A bazaltbánya termését az „Ut-fenntartó Nemzeti Vállalat” veszi át, továbbá a vasút és a Beszkárt. A termelési előirányzat napi 2500 csille. Ezzel szemben a teljesítés a legjobb esetben is csak napi 1800. Egy csille félköbméternyi tartalmú. Így a teljesítés nem több 80%-nál.

Badacsonylábdában a helyzet olyan mint Badacsonyörson. Itt is ca. 250-300 lakos él, szőlőtermelők és a kis hegyközség Nemestördemichez tartozik. Pártszervezet a községben ma sincsen. Tördemic nevét egyébként demokratizálták. Elvették a „Nemes”-ségét és most Badacsonytördemic-nek hívják. A benne élő nyomorulttá tett magyarok nemtelen nélkülözésének dicsőségére.

PROTESTÁLUNK

minden keresztényiségünkkel, emberségünkkel és magyarságunkkal az ellen a nyugati sajtóban és közéletben, tudatosan vagy meg nem fontoltan, de egyre sürűbben visszatérő kitétel ellen, mely a Szovjet csatlósának mondja hazánkat és népünket. Történelmet formáló döntések előestéjén, amikor Európa fennmaradásáról vagy pusztulásáról van szó, bolsevistává bélyegezni népeket és országokat, melyek épen a megbélyegzők előbbi hasonló magatartása következtében kerültek a bolsevizmus poklába, s melyek valószínű felsezabadulása nélkül mincsezen Európa, olyan magatartás, mely több mint bűn. Ne feledjék azok, akik csatlósának mondják a vasfüggöny mögött szenvedő és az ok segítségét váró országokat és népeket, hogy csatlós országok és népek nincsenek. Vannak emberek, akadnak kormányok, kik idegen hatalmak érdekeit és formáit kényszerítik országokra és népekre.

Protestálunk az ellen, hogy bárki, bármely oknál fogva és bármely körülmények között a nyugati keresztény világ ellenségének tekintse azt az országot, mely egy évezreden át volt bástyája és pajzsa, s a népet, mely fel nem mérhető szenvedések és vérontás árán védelmezte és védte meg Európát.

Protestálunk keresztényi mi-voltunkban a kommunizmus sunyin reánk csapott Káin bélyege ellen. A mi népünk tudja, hogy keresztényiség és kommunizmus között nincsen kompromisszum. Népünk és keresztény egyházaink vállalva minden mártíriumot, ma a katakombák keresztényiségét élük, így maradván védelmezői és hordozói Krisztus Igéinek.

Külföldi képviselőink

- Svájc: Dr. Ladislav Kupá, La Capite 164, Geneve.
- USA: Rev. Andrew de Harsányi, 423 Ford St. Ogdenburg N. Y.
- Brazília: Ing. Gábor Tóth, 50 rue Matto Grosso, Sao Paulo.
- Argentína: Dr. Kálmán Patz, vierrey Claguer y Felio 2543, Belgrano-Buenos Aires.
- Ausztrália: Dániel Kobza, Indrooropilly-Brisbane, Queensland.
- Kanada: Rev. G. Orih, 724-8 Ave S. Lethbridge, Alta.
- Anglia: Paul Koronka, Horsley Towers, E. Horsley Surrey.
- Hollandia: Theolog Aladár Komfáthy, Kampen, De La Sablonierekade 2.

A kékkői sólyom

Hangjáték Balassi Bálint életéből

Írta: Torjai Szabó István

(Előhang) Mátyás király szellemi birodalmának egyetlen örököse és továbbfejlesztője volt a kerekén négyszázéve született, európai mértékkel is első nagy költőnk Balassi Bálint.

A magyar élet sajátos ellentmondása: a nagy király körül felfénylő humanizmus és renaissance, hét évtizeddel a birodalom bukása után vált igazában magyarrá, amikor az udvar fénye rég kihuny; az elhurcolt Corvinákat patkányok rágták Konstantinápoly pincéiben, s Buda és Eger tornyairól a műezzin Alláht dicsérte.

Balassi műve mérföldes távban van Vitéz János vagy akár Pannóniai János udvari izü humanizmusától. A döntő áramlatot magyarrá élte és magyarrá alakította; magyarul, sőt a nép hangján szól;

táborszállásokon szétpazarolt hatalmas tehetsége mégis a legelső közt emeli.

Oly korban élt és írt, amikor még nem lehettek hozzá mérhető elődei, amikor a korszellemet megtestesítő irástudók üdöztek a szemérmes és mégis buja pompájú, a régi magyar lélek humuszából fakadó virágereket. Istenes verseinek páratlanul őszinte élménye pedig nem tűnhetett fel az amugyis komor, ótestamentomi büntudattól roskadó században.

Balassinak a neoplatonistákon pallérozott elméje, nagy műveltsége, lobzódon bővérű renaissance-egyenlősége nem merült alá a törőltől nyomorított ország és személyes sorsa hányattatásaiban sem. A magyar szellemi nagyságok sorában ő az első bujdosó. Költő

és katoná. Életformájában is Mátyás hagyományának sorsszerűen magyar változatát szemlélhetjük. Végvári katonaként hadakozva bejárta egész Keletközépeurópát. Néppek és fajták dult hangyabolyához volt hasonló a Dunatáj e korban. BALASSI mindnek a nyelvét és énekmondását ismerte. Szelleme még egyszer egybe fogta, megéltte és művében megörökítette Nagymagyarország élményét. Magányos és árva szívében még egyszer kivirágzott a magyar birodalom művelődésének fája.

A hangjáték — melynek 2. jelenetét itt közöljük — a költő lengyelországi tartózkodásának idején, Báthory István lengyel király krakkói udvarában játszódik le, a 16. század utolsó negyedében.

Második jelenet

(Ugyanazon a napon az udvari kancellárián. Éjfélre jár; a falakon gyertyafény imbolyog. Boldizsár ur, a kancellárius ül az asztalnál. Előtte kancsó és ónkupák. Balassi belép.)

Boldizsár: Hittalak Bálint. Új ide szembe, végy föl egy kupát és figyelmezz reám. Tisztem parancsolja, hogy a fehérnépek nyelve felől is igazat tudjak. A fonóban pletykálkodnak, mint a szombati áros népek. Vihart támasztál.

Balassi: Nem akarám kancellárius uram. Három napja nem hagyám el háló kamorám.

Boldizsár: Levélben árurol urunkot, István királyt, — a fáma szerint.

Balassi: (Indulatosan) Respektálok korát és tisztét, de mikoron ezt mondja úgy lehet felejt, hogy kard vagyon oldalamon! Balassi támadhat szemtől szembe, de levélben nem árul senkit! Ezt megtudhassa uram!

Boldizsár: Tudok némelyet felőle. (Itt olvashatom.) „En a vén cigányként csak cseréléssel élek ezután, mert a jó királynak nem kellek...” S ezt: „Könyörüljön azért kegyelmesen öfelsége rajtunk és ilyen hirtelen és szertelen ne üzzön ki fészkünből bennünket és hazánkából se idegen országba ne üzzön ki a felsége szárnya alól bennünket...” Te irád ugy-é?

Balassi: En irám. Avagy úgy hiszi kegyelmed, hogy a hittekel hamisan kereskedők hadaiban nem szabad sajátomat kérnem? Kancellárius uram, a magyarországi schlachta még nem vonult föl Báthoryért, a magyar királyért! Kitél kérjem akár Dévény, akár Zólymot, vagy Kékköt, ha nem a bécsi királytól? Vagy a híbeí bíróságot vegyem-é föl, miután mindenemből kiprédáltak a cudarok, elsőben is atyámfiai?!

Boldizsár: (Megenyhülten.) Jól vagyon, jól. Szóbul ért a magyar. A levél dolgát nem firtatom. Csillapodhass. Ami egyebet illet, biza Gyulaféjérvárt még azt hittük, a lengyel korona után tüstént a magyart kapja Báthory. Ebbe igazad vagyon. De nem tu-

dod, minő nehéz a király dolga. Nagy sor ez öcsémuram...

Balassi: Nincs még százesztendeje, Hollós Mátyás napja hogy bévilágítá Magyarhont. Három országunk is lenne manapság egymás mellett; a királyi részek, Erdél és Báthory jusson Lengyel. Erdél kivéve mégis egyse miénk. A jobbágy a török haráccsal birködzik, a végvári katonaságnak meg lassudan el-kifoly a vére. Csak bújdosunk, mint a dúvadak, nyomunkban hajtók. Nézzen meg uram, életem bújdosásban tele. Bójárám Mátyás egész birodalmát, bé a várakot, mind. Sokat megsebzék, de győzni nem győzék. Vitéz vagyok, de hadvezér nem levék.

Boldizsár: Költő levél, Bálint! Én irástudó vagyok, hihetsz nekem. Pádovában tőnek magisterre.

Balassi: Költő levék; — kódulnom kell, nincs hová lehajtanom főmet...

Boldizsár: Vitézi énekeidet mondják a hadnagyok a végeken; a virágosakat, szerelmetesekeket a papok mián titokban súgják az udvarházakban. Én látom a jövendő időket,

mikoron ez a súgás hangos szóvá leend.

Balassi: Lehet... Mégis halandó voltomban csiga vagyok, hátamon a házam. Tudja meg kancellárius uram, virágénekeim tűzbe vetém. Csak Isten főlségének könyörgök, kardomnak élek ezentul. Ne ejtsünk szót erről. Inkább arról, mi végre leszünk mi magyarok, így szertehullva, bitangul?

Boldizsár: A török mián sinlődünk Bálint. Miólta oda vagyon Buda, oda a magyar. Erdélből ugyan meg nem vesszük soha. Talám akkor mégis inkább innen, Krakóból... A való, elkelve soraink közt a nagy Corvinus...

Balassi: Csillag vala ő fölöttünk, az utolsó csillag és — lefuta egünkről. Elméjének se kardjának nincsenek örökös. Setét az ég uram!

Boldizsár: Setét...

(A várbástyáról kürtjel hallatszík)

(A hangjátékot 1951 január 20-án adták elő első ízben. Este 19 órakor az 50 méteres rövidhullámon az innsbrucki rádió magyaryelvű műsora keretében.)

Protestáns csendeshét Svájcban

Vater Paul Vogt meghívására, a HEKS St. Gallen-i bizottságának anyagi támogatásával, január utolsó napjaiban huszonnyolc ausztriai magyar református és evangélikus menekült vett részt a walzenhauseni protestáns szociális otthonban, a Sonnblickben megtartott csendeshéten. A magyar vendégeket Vater Paul Vogt, mint vendéglátó, René Brägger kisasszony, az otthon gondnoka és Sophie Apolant kisasszony, a csendeshét vezetője fogadta meleg szeretettel.

A tíz napos csendeshét során a reggeli és esti áhitatot Schaltecker svájci és Vargha László magyar evangélikus lelkész vezegte. A bibliaórákat Sophie Apolant kisasszony tartotta. A csendeshéten előadóként szerepelt Dr. Joseph Chambon, a gen-

fi egyetem professzora, aki a kálvinizmusról, a francia reformációról és ellenreformációról, továbbá több teológiai és filozófiai kérdéssről mondott magas színvonalu előadást. Svájcra és a svájci protestantizmus helyzetéről Ernst Rüscht-st-galleni lelkész számolt be, két lebilincselően érdekes előadás keretében. Dr. Hildegard Scheder kisasszony, a nyugatnémet evangélikus egyház küllügyi irodájának egyik vezetője és Niemöller lelkész belső munkatársa, aki egészsége helyreállítása végett tartózkodott Walzenhausenben, a kereszténység és bolsevizmus, valamint az orthodox egyház problémáiról beszélt. A magas színvonalu előadásokat a magyar vendégek hozzászólásai zárták le.

Az ige fényénél

A HAZÁRÓL

„Es mikor közeledett, látván a várost sira azon.” Luk. 19:41.

Jézus prófétaí érzéseibe két igén át pillanthatunk be. Egyik a keserű, prófétaí hang jajsza, amit Khorazin és Bethsaida felett ejtett, midőn szemére hányá azoknak a városoknak hitetlenségüket, ahol jelei és csodái lönek. Jézusnak különösen fájt szülőföldjének hitetlensége azért mert különösen szerette azt; és különösen azért szerette, mert az a föld az ő hazája volt. A másik ige a zokogó Jézust állítja elibénk. Micsoda érzés lehetett az, amely könnyekre bírta a nagy Szenvedőt, aki könytelenül vitte a Golgothára az egész világ bűneit! Ebben a fájdalomban Jézus embersége zokog fel: Neki hazája van és annak vesztét siratja. Övé volt az örökkévalóság, birt az egész földdel és mégis fájon drága volt neki egy parányi föld, rajta járókelő szomorú emberek, hegyeknek és halmoknak édes vonala, az anyanyelv muzsikája, átöröklött szenvedések, álmok és remények szövődéke. Kicsiny volt az ő hazája, keményszívű és megvetett a népe, idegen a nyelve, kopár vagy egyszerű a határa s mégis könnye hullt e háza földjére, jajja szállt felette s fájdalom, mint egy kiterjesztett szárny, féltőn letakarta.

Nekem is van hazám: kicsiny, drága föld, parányi föld e nagy égitesten, mégis nekem drágább minden birodalmaknál és minden csillagoknál. Elhagyatott, keményszívű, ezer hibával megvert nép az enyém, mégis szeretem, szegyenét vállalom, kávariáját magamra veszem és úgy érzem: „ha nem születtem volna is magyarnak, e néphez állnék azonnal én.” Nyelvünket csak egy tenyérnyi helyen beszélük, mégis zenéje ott remeg legédesebb emlékeimben, imádságaim e nyelv képeitől fénylenek, Istenemmel ezen a nyelven társalogok és magyar zsolttárok zengjenek koprosom felett. Nekem van hazám!

Nekem nincs hazám! Jött a vihar és összetörte. Örömrünk siralomra fordult és búszkeségünk gyászba öltözött; elvesztett belőle az, ami legszebb része volt és ajkán siralom kél: „jaj de árván ül a nagynépű város, olyan lön, mint az özvegyasszony; nem volt a nemzetek közt, a tartományok közt fejedelmesszony: robotossá lön; most ott ül a népek országutján porban és hamuban, szennye a ruhája szélén; csodálatosan alásüllyedt, nincs vigasztalója. (Jer. Sirmái 1:1-9.)

Nincs nép, amelyiken úgy betelt volna a próféta szava, mint rajtunk, de nincs nép akít úgy vigasztalna a prófétaaszó, mint minket: „Vajha figyelmeztél volna parancsolataimra. Olyan volna békességed, mint a tenger habjai.” (És. 48:18.) Egy rövig szempillantásig elhagylak, de nagy irgalmassággal egybegyűjtetek; Busuldsom felbuzdultában elrejttem orcámat egy pillanatil előled, de örök irgalmassággal könyörülök rajtad, ezt mondja Megváltó Urad! Vigasztaljátok, népem, így szól Istenetek! Szóljátok Jeruzsálam szívéhez és hirdesétek neki, hogy vége van nyomorúságának, hogy büne megbocsájtalt; hiszen kétszeresen sujtotta őt az Ur keze minden bűneiért. Egy szó kiált: a Pusztában készítsétek az Urnak, utát, ösvényt egyengesetek a kiellenben a mi Istenünknek! Minden völgy felemelkedjék, minden hegy és halom alábbszálljon és legyen az egyenetlen egyenlenség és a bércek rónává. Es megjelenik az Ur dicsősége...

Korazin, Bethsaide nem tért meg. Jeruzsálam megölte a prófétaikat s azért ítélete elvégeztetett. Végevan az én nemzetemnek is, hacsak másá nem lesz. A völgynek fel kell

emelkednie, a halomnak alá kell szállnia, az egyenetlen legyen egyenlenség, a bércek rónává; más magyarság, lelki magyarság támadjon! Ha ez a nép újra hívő néppé lesz, ha meghódol Isten akaratának és örök szövetségét megtartja, új élet és új föld következik el: „megépítik fiaid a régi romokat, az emberöltők alapzatait felrakod és nevezetel romlás építőjének, ösvények megújítójának...” (És. 58:12.) Már nem kérdezem: kicsi lesz vagy nagy ez a nép; nem fontos: régi határai maradnak meg, vagy újakat von az Isten keze; az sem rám tartozik: mikor és máképpen megy minden végbe. Rám csak az tartozik, hogy ez a nagy belső megújulás megkezdődjék s én már kezdet lehetek. Viszem azokat, akik hozzám fűződtek: családomat, hiteimet, barátaimat. Látok szemem előtt hívő népet, imádkozó népet egy országot, amelynek Krisztus a királya, hallok egy nyelvet, mely Istenet magasztalja és Róla beszél; kibontakozik szemem előtt, mint egy óriási panoráma, nagy történelme egy kicsiny népek, akin végbenegy a tékozló fiu csodája: elveszett és megtaláltatott, meghalt és feltámadott...

(Részlet Ravasz László Hazafelé c. művéből.)

Balassi Bálint

ENIGMA

Jelentem versben mesémet,
De elrejtém értelmemet;
Kérem édes szeretőmet,
Fejtse meg nékem ezeket:
Minap én uton jártomban
Láték két hátyút egy tóban,
Hogy volna csendes uszában,
Együtt lassu ballagásban;
Gyakran egymásra tekintnek,
Kirái kitészik szerelmek,
Egymáshoz való jókedvek;
Hasonlók, mindketten szépek,
Hogy így együtt szerelmesen,
Ök uszának nagy csendesen,
Azonközben nagy sebese
Egy keselő csalárdképen
Rájukmenvén, az egyikét,
Körme között a szebbikét
Elkapá, forgatta szegényt,
Mint szeretőt, kedve szerént.
Látván társa, bánatjában
Rén keserves kiáltásban.
Szélllyel ballagván a tóban,
Nem tud, meggyen nagy buában
Mert látja társátul váltát,
Látja maga özvegy voltát,
Buában elszanta magát:
Ohajtja már csak halálát.

Kollégium.

A magyar Evangéliumi Ifjuság Munkaközössége új címmel ismét közreadja a magyar protestáns ifjuság emigrációs folyóiratát a „Kollégium”-ot.

A lap célkitűzése az emigrációs magyar prot. ifjuság evangéliumi és magyarságbeli szellemének ápolása és elmélyítése.

Hires, régi iskoláinkról, protestáns kollégiumainkról vette nevét a lap. S megpróbálja itt a hazátlanságban is őrizni azt a szellemet, amelyet valamikor még ezek az iskolák ottoltak a növekvő és érettebb magyar ifjuságba. Az élő szó helyett, ma az írás a fegyverünk. Ha gyengék vagyunk is a világ felőlő, hatalmas erővel szemben, ha szavunk halk is, s visszhang nélkül való, elszántuk magunkat arra, hogy megőrizzük a drága kincset, Patak, Nagyenyed, Debrecen örökségét, evangéliumi ifjuságunk élő hitét és igaz magyarságát.

Levelezőiskola

Svájci körök segítségével végre sikerült valótávtani az emigráció egyik régi kívánságát, betölteni egy nagy űrt, hazátlan életünkben.

Szülők és gyermekek, nevelők és tanárok tekintettek s tekintenek ma is érthető kétkedéssel az emigrációs magyar ifjuság jövője felé. A felé az ifjuság felé, amelynek különösen fiatalabb korosztályai az idegen nyelv és környezet nehézségeivel küzködve, a tudás által fel nem vértézve állnak szemben a rájuk váró élet súlyos feladataival.

De a magyar ember aggodó figyelemmel kíséri ezeket az ifjakat, akikből majdan egy országépítő, erős nemzedéknek kell felnővekednie, s amely ma a elmogayaratlanodás útján halad.

Ennek a nagy problémának megoldásához járul hozzá a most megalakult levelező iskola, amely egész Európában felkeresi és jelentkezésre szólítja fel az elemista és középkolós tanulókat, írásban küldve meg nekik a megfelelő tananyagot egyelőre 5 hónapon át, hetenként.

Természetesen nem elég az, ha a tanuló kézhezkapja a tananyagot. Saját lelkiismeretére és szülői felügyeletére van bízva, hogy azt meg is tanulja.

Ujlelkigondozói körzetbeosztás

A. Oberösterreich:

1. Péterffy Kálmán, ref. körzeti lelkész, Linz a. D., Hafnerstr. 27
2. Czirják Kázmér, ref. lelkigondozó diakonus, Linz a. D., Hafnerstraße 27
3. Farkáss Róbert, unitárius diakonus, Braunau a. Inn, Jubiläumstraße 12

B. Salzburg:

4. Nagy Ernő, ref. körzeti lelkész, Salzburg, 3. postlagernd
5. Dr. Langsfeld Géza, ev. diakonus, Salzburg, Fürbergstr. 65
6. Dormith Jozsefné, ref. diakonissa, Puch bei Hallein, D.-P.-Lager

C. Steiermark:

7. Nagy Jozsef, ev. körzeti lelkész, Friesach 26, P. Stübing b. Graz
8. Gundel Katalin, ev. diakonissa, Graz, Rießstraße 34

D. Kärnten:

9. Varga László, ev. körzeti lelkész, Spittal a. Dr., IRO-Lager

A levelezőiskola címe: Dr. Bakó Elemér, München, Liebigstraße 39/I.

Ausztriai jelentkezések: Nagy Jenő, Bregenz, Postfach címre küldendők.

10. Bodnár István, ref. lelkigondozó diakonus, Klagenfurt, Jesuitenkaserner

E. Tirol:

11. Mohácsy Endre, ref. körzeti lelkigondozó, Solbad Hall, Stadtgraben 6
12. Feuchtersleben Kornél, ev. diakonus, Innsbruck, Weiherburggasse 11
13. Molnár Istvánné, ref. diakonissa, Kufstein, IRO-Lager
14. Zathureczky Gyula, ref. iro diakonus, Innsbruck, Dürerstr. 1

F. Vorarlberg:

15. Benkő István, ref. központi lelkész, Bregenz, Belruptstr. 8/II.
16. Üregdy-Nagy László, ref. diakonus, Bregenz, Lager Vorkeister

G. Wien:

17. Dr. Baskay Antal, ref. lelkigondozó diakonus, Wien VI., Lehárgasse 11/10.

Balassi Bálint

A darvaknak szól

Mindennap jó reggel ezen repültök el, szólógólván darvaím!
Reátok néztemben hullnak keservemben szememből könyveim,
Hogy szép szerelmesem jut eszemben nekem, megújulnak kénjaim.

Látom útatokat igazítottatok arra az ország felé,
A holott a lakik, vig szívemet aki ő magánál rekeszté, —
Valaha én rólam, ki híven szolgáltam, vajjon emlékezik-é?

Büjdosom mint árva, idegen országba, veszettül mint zarándok,
Ruhámban sötét színt, szívemben szörnyű kint viselek én, úgy gyászlok,
Szárnyam nincs mint néked, kin mehetnék véled ahhoz, akit óhajtok.

Szárnyad vagy repülsz, szintén ott szállsz le, ülsz földében,
hol akarod;
Te szomjuságotat szép forrásból csorgott tiszta vízzel ottod,
Örömmö környékét, az ő lakó helyét, paradicsomot látod.

De ne siess, kérlek, tüled hadd üzenjek neki rövid beszéddel,
Vagy ha az nem lehet, csak irjam nevémet melledre fel véremmel!
Kin megesmérhesse, hogy csak őérette tőrök mindent jókedvvel.

Adjon a jó Isten neki egészséget, vig és hosszú életet;
Mint mezők virággal, tündökljék sok jókkal, áldja mindennel ötét;
Nyomán is tavasszal teremjen rózsaszál, s keserüljön engemet

Sok háboruimban, bujdosó voltomban midőn darvakat látnék
Szép renden repülni s affelé haladni, hol szép Julia laknék,
El-felfohászkozdván s utánok kiáltván, tülök én így üzenék.

Önkéntes gályarabok

Irtá: Ungváry Sándor

Europa feleslegessé vált fainak szakadatlan özöne folyik Brémán át a nagy vizeken tulra; hajó, hajó után önti ki emigráns utasait a tulsó partokra. Ahogy annak idején a megszerzett gyarmatok bősége duzzasztotta fel Europa lakosságát 450 millióra, most azoknak leszakadása ugyanigy apasztja e kontinens népiségét. A gyarmatok a tülük elszedett javakért, most ugy állnak bosszut, hogy uj rabszolgaként szólítják magukhoz a tengereknek e kései vándorait.

Bréma az utolsó állomás, ahová Europa „szinesei” összerolodnak s van hét mikor 5000 ember cserél hazát e kikötőben. Maga a város dantei háteret ad, mert Karthago sorsában osztozott e hajdani búszke Hanza-város s, csak a település közepe maradt ópen, a városháza és a hatalmas dóm. Ez a remek templom, az ősi dómépítő hívők emléktét őrzí, de egyben árulkodik a jelen hűteleneiről, a vallástalanok közömbös seregéről. E város ugyanás 28.000 főnyi református gyülekezetet rejt magában, mely gyülekezet valóban rejte-

zik, mert alig 700 lélek fordult meg egy év alatt falai között. Az egyház itten is szomorító emléke marad annak a búcsuzó európainak, a hívőnek, aki utoljára akart megkapaszkodni valamibe, amire támaszkodhatna tusakodásai közepette.

Európa e kapujában már nem áll őrt a búcsuztató hitvallók serege s e kései „gályarabok” vigasztalására sem csendül föl az ősi zsoltár. Igen. A brémai gyülekezet református, temploma lutheránus és a lelkésze ortodox. Ennyi ellenmondás egyetlen némethoni gyülekezetben, mely ma már nem kivétel, inkább általános és típusos jelenség.

Csak az — Erdélyből ideszakadt, életét prédikátori alázatban élő magyar tiszteletes ur az, aki ki-ki zarándokol e partokra és fájdalomt megosztja a zokogó bárányoknak, kiknek pásztora ez utolsó pillanatban is. Aztán a másfélezer megrebbent lelki „európai szinesekkel”, lassan elszakad a partoktól a hajó, hogy életfáradt fiait átdoholja az új csalódások és reménykedések világa felé.

már Magyarországra bujdosott s élete új csalódása után, meg sem állt e vizpartig és soha többé nem kíván visszatekinteni. Meg akarja ölni önmagában a multat és népe emlékét is. Kelet, szláv isszonyát szeretné feledni.
— Soha... soha... suttozja naga elé...

Kihulló polgárok

E kívándorló hajó annyi bánatot hord a hátán, mint hajdani gályarabok bárkái, de mily rettentő e kétféle mult kétféle emberének magatartása! A mai önkéntes rabokat a lemondás, az Istenközelség hiánya jellemzi többségében. Ezért is vannak tele szorongással, ezért félnek a holnaptól, mert a hajdani gályarabok ez önkéntes utódai, felejtik a tanítás intését: „Csak a magondja a tiéd.” Ama ősök egészen más hittel szálltak a gályákra és elébe mertek állani a végzetes földi hatalomnak. A mai fáradt polgárok, nagy többségükben máris feladták a szellemi helytállás örökségét és vallják, hogy nem térnek meg többé a szenvedések, a mártírok emlékeihez, a hazához. Talán egyszer, ha már nagyon rendezett, ha már nagyon, biztos és kényelmes lesz az új ó-haza, talán akkor. De ök nem akarnak tovább küzdeni. Valóban fáradt kihulló európai polgárok, akik százados életcéljajkkal, a kényelem filozófiájával alul maradtak egy harcoss mérkőzésben.

Néha-néha, a bőséges amerikai menek után nyugtalanító kérdések is merültek fel. Így például, mi az oka, hogy utunk alatt nem találkozunk hajókkal, mikor ez a fő utvonal a két kontinens között? A szorongók háborút emlegetnek. Csakhamar azonban ötlük a válasz: „biztosan a hajó kapitánya szegyélyi utasait és ezért bujkál a tengerész bajtársak gunyos távcsövei előtt.”

Másnap már az egész hajón szájról-szájra jár az adoma.

Másik pillanatban a hajóorvos hozza az új anekdotát: Két kelet-európai utas felkeresi a hajó kapitányát, aki éppen az ellátás megvonásával fenyegeti a hajó tisztaságát semmibe vevő sztalinizáltakat, s megkérdik tőle, van-e esketési joga?

— Igen, van esketési jogom — szól elboruló arccal a kapitány, — de én szivesebben temétném ezt a rakományt, mint szaporitanám.

Erdélyről Fekete bácsi emlékezik s hordja magában a gubbasztó árnyakat, a bénító emléket, ama demokráciáról melyben a vasgárda-marxi társulásában irtja emlékeit egy ezeréves multnak a román sovinizmus. De ahogy más sors-népek fiai is lassan elmondják egyéni multjukat, lassan kifomálódik a nagy közös tragédia: Délkelet-európa. S a benne elhulló életek, oly egyformák, ha akár magyar, akár szerb, akár román mondja is azokat, mert csak a panaszos nyelvek mások, de a tragédiák testvérek.

Kelet-európa hangzavara

E hajó kívándorló Kelet Európa hangzavarát hozzák magukkal és azt az életstílust, melyből megtapszthatjuk a szovjet társadalmi magatartás összes elemeit. Még pár balti család, akiknek tragédiája, népük teljes pusztítását vetíti elének és itt-ott halkszavú magyar polgárok szigetei. Aztán csak szláv hang és magatartás mindenütt. Most ebben az emberközelségben tudjuk megérteni a szlávisztika ama problémáját, melyre mai napig sem tudtak hiteles választ adni: mi volt előbb, a szláv lelkiség, vagy a kancsuka? Melyik szülte egymást? Valóban nem-e a kancsuka rontotta el a hajdani alázat szlávjait? Vagy talán a lélek-adottság kívánta magának a kancsukát?

A hajó kapitánya aligha tudná ennyire történet-pszichológiai alapon fel fogni e látványt, melytől ijedten fordítja el tekintetét. Az angol kapitány valóban annak a népnek remek képviselője, melyet a biblia és a tenger nevelté humánumban és hitében oly távlatokra, melyből kimaradt ez a fajta hangzavar.

A kis magyar sziget itten is társtalannul, de kiemelkedve képviseli hajdani méltóságát és azt a hagyományt, melyet e kelettel szemben védett: Európát.

Természetesen a jövőről szól a támaszkodás, Mindenki szorong egy kicsit, de titokban mindannyian melenggetünk egy kis bizakodó háthát, jövőt. A hajdani ország minden tájáról van itt búcsuzó lélek. Titokban meglopjuk őket és kutatjuk terveiket, hűségüket Európához, hazánkhoz.

Tragédiák

A még alig 19 éves kis fekete Kovács Miskát vesszük barátai szolidaritásba, aki Jugoszláviából menekült Magyarországon keresztül és szédül most e világba. Egyedül dödereg s nem hiszi, hogy valaha is visszatérne bánattól zsufolt honába. Magyarság-élménye csupa fásasztó és riadt emlékezés. Sok-sok temetőbeli új hant maradt megette.

Gecsik Mihály, már Kárpátjáról illetve Szibériából futot e kikötőig. E husz éves lélek arcát a szovjet emlékek barázdái vénítik, mert ő is benne volt a kitelepített kárpátjai magyarok tízezer tömegében s Orel környékéről, ama 1200 léleknyi magyar tífuszos táborából 80-ad magával érkezett vissza öt év után.

De alig tért vissza Kárpátjára,

Az utas élete szines és gazdag volt. Templom is, mozi is volt a hajón. Unatkozásról szó sem lehetett, mert az étkezésért való sorbanállás naponta legalább hat órát vett igénybe. Volt riadó is, mentőövekkel és próbákkal. A tengeri betegség egyébként új nevet kapott: ukrán betegségnek keresztelték el, mert az ukránok ugyancsak kornyadoztak, míg magyar polgár nem kapta meg.

Kicsit hazaértünk

De mindezen gondolatokkal mit sem törődve siklott előre karsu hajónk az új ígértföld partjai felé és a tengeri-ukrán betegségből alig felépültek máris türelmetlenül keresik a szabadító partokat. Egy sejtelmes éjjelen besiklott hajónk a csodálatos kikötőbe, ahol édig verődő ház-piramisok állták útjáj a haboknak. Földöntuli szinek ködéből törnek elő az ezerablakos világitó paloták gyémánt csillogásu tömbjei és lent uszó szentjánosi fényű hajócskák káprázatos nyüzsgése élenkiti az éjji vizeket.

A kikötőben egyháztatyák várják a kései gályarabokat. Meleg öleléssel, melyben benne van az emlékezés fájdalma, de benne van a holnap biztató ígérete is. Isten szabadító kegyelme.

Ugy érezzük egy kicsit hazaértünk.

JÖJJEtek

Az Ausztriai Magyar Protesztáns Lelkigondozó Szolgálat hivatalos lapja

Szerkeszti: Ungváry Sándor.

Für den Inhalt verantwortlich:

Koppány János.

Kiadóhivatal: Bregenz, Belruptstraße 8

Druck von Felizian Rauch, Innsbruck